

Nr 308.

Av herr **Werner**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ett planmässigt tillvaratagande av statens jorddonationer till jordbruket, industrien och städerna.

Under en lång följd av år har i riksdagen framkommit framställningar om, att kronans gamla jorddonationer måtte på något sätt ihågkommas. Det gällde att tillvarataga de gamla ändamålen, som allt mer råkat i glömska, samt att, där gräset växt över dessa statshandlingar, egna någon urskillning åt vad man borde blunda för och vad man borde återväcka ifrån det döda genom en ny effektiv lagstiftning. Frågorna ha framförts till en början på en gång och därefter mera var sak för sig. I något fall ha kamrarna enat sig om en skrivelse, i andra ha de stannat i olika beslut och i många har något understöd från någondera kammarens majoritet ej vunnits. Den lilla råtta, som detta stora berg hitintills fött, kallas för åbokommittén, och även dess tillvaro, befogenhet och verksamhet ha blivit på sistone ofta ommotionerade. Man kan gott säga, att resultatet av det hela trots all möda, alla utredningar, allt tal och alla tryckningskostnader är ungefär lika med noll.

Ett värde, som skulle kunna kallas ideellt, är likväl vunnet och det är, att uppmärksamheten blivit fästad på saken och att krafter här och där växt till liv, som envisas att icke släppa den.

Under sådana förhållanden vore det här på sin plats, att redan i denna motion gjordes en framställning om sakens beskaffenhet och dess öde i riksdagen och annorstädes. Den korta motionstiden i förening med andra göromål hava dock förhindrat ett närmare ingående på detta ämne. Då saken nu i alla fall ånyo framföres, sker det för att väcka den till liv samt bereda tillfälle för en debatt om den vid denna riksdag. En utredning i förenämnda avseende synes mig lämpligen kunna uppdragas åt vederbörande utskotts sekreterare med ledning av de talrika riksdagsdokumenten och i dem åberopade källor.

Det må endast påminnas om, att dessa donationer bestått uti donationer till jordbruket, till industrien och till städerna. Till jordbruket

donerades bl. a. genom avvittringarna skogsmarker för att stärka hemmanen och skapa nya byar. En avvittring av kronans gamla skogar i Värmland är påbjuden, men icke verkställd, och vilar en därom ifrågasatt utredning för närvarande hos kammarkollegium. Donationerna till industrien bestå väsentligen uti stockfångsprivilegier, donationer av skogar, särskilt de så kallade rekognitionsskogarna, samt av en del hemman och torp, om vilka bestämdes utan verkan i tillämpningen, att åbon skulle å dem sitta odreven. Beträffande slutligen jorddonationerna till städerna ha de till stor del omärkligt övergått i enskild ägo och hota i övrigt att avhändas städerna utan tillräcklig hänsyn till ändamålet.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att ett verkligt ingripande för en slutlig lösning av frågan om tillvaratagandet av *statens jorddonationer till jordbruket, industrien och städerna* måtte planmässigt äga rum genom regeringens föranstaltande och, där så erfordras, under riksdagens medverkan.

Stockholm den 31 januari 1919.

Alfr. Werner.